

Ort och datum
Stockholm, 2021-03-15

Handläggare
Annika
Cederholm

Vår referens
30601-1539/2020

Er referens
S2020/08966

Socialdepartementet

Remissvar – betänkandet fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70)

Vårdförbundet är i huvudsak positivt till förslaget om fast omsorgskontakt. Det skulle kunna bidra till ökad trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning. Förbundet anser dock att:

- behovet och betydelsen av sammanhållen och personcentrerad vård och omsorg borde ha uppmärksammats i betänkandet,
- den fasta omsorgskontaktens roll och arbetsuppgifter behöver förtydligas
- det ska krävas att den fasta omsorgskontakten ska vara undersköterska

Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har drygt 115 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Allmänna synpunkter

Utredningen har utfört ett gediget arbete och kommit med väl underbyggda förslag. Vårdförbundet håller med om att en fast omsorgskontakt kan leda till många goda positiva effekter i hemtjänsten. Vårdförbundet är i det stora hela positiv till de ansatser som framkommit i utredningen.

En lagreglering av fast omsorgskontakt i hemtjänsten kan också leda till en ökad jämlikhet av hur frågan hanteras i landet.

Av jämlikhetsskäl bör fast omsorgskontakt erbjudas till *alla* som har hemtjänst oavsett ålder. Det bör inte vara förbehållet till de som är "äldre" och det är en brist att det inte finns en definition av vad som avses med en äldre person.

Förutom detta har förbundet framförallt synpunkter på följande:

- att behovet av sammanhållen och personcentrerad vård och omsorg inte uppmärksammas i betänkandet,
- den fasta omsorgskontaktens roll och arbetsuppgifter
- den fasta omsorgskontaktens kompetens

Mer om Vårdförbundet synpunkter

Sammanhållen och personcentrerad vård och omsorg

Det är en brist att utredningen inte uppmärksammat betydelsen och behovet av en av sammanhållen personcentrerad vård och omsorg. Detta är en grundläggande förutsättning för att man ska kunna tillgodose de behoven av trygghet och kontinuitet som också är syftet med införandet av en fast omsorgskontakt. Personcentrerad vård är ett förhållningssätt som genomsyrar hela verksamheten. Ett förhållningssätt är grunden och där personens delaktighet utgår ifrån ett holistiskt synsätt, som tar hänsyn till hela människan, dennes förmågor, vilja, välbefinnande, sociala och kulturella sammanhang. En sammanhållen vård utgår från samverkan och gemensamt ansvar för vården och omsorgen för individen. Denne ska mötas som en hel person, inte en person som antingen har behov av vård eller omsorg. I personcentrerad vård inkluderas ett förebyggande och proaktivt arbete med fokus på hälsa och helhet. Individen ska få möjlighet att vara mer aktiv och ta ett större ansvar för den egna hälsan och omsorgen. Teamet runt individen ska arbeta i partnerskap med individen och synsättet genomsyrar hela verksamheten.

Den fasta omsorgskontaktens roll och uppgifter

Vårdförbundet anser att uppdraget och innehållet för en fast omsorgskontakt behöver tydliggöras, liksom hur rollen förhåller sig till och samverkar med hälso- och sjukvården. Relationen till den fasta vårdkontakten behöver också klargöras. Vi ser annars risker med att insatserna blir uppdelade och saknar sammanhållning.

Något som bidrar till oklarhet när det gäller den fasta omsorgskontaktens roll och uppgift är att begreppen omvårdnad och omsorg används på ett otydligt sätt i betänkandet. Omvårdnad är något som utförs av sjuksköterskor som har omvårdnad som sitt kunskapsområde. Andra yrkesgrupper än sjuksköterskor kan dock ge omvårdnad efter ordination av en sjuksköterska om en sjuksköterska delegerar eller anvisar uppgiften. Vårdförbundet vill framhålla omvårdnadsinsatser är hälso- och sjukvårdsinsatser som regleras av hälso- och sjukvårdslagen. Det ska inte förväxlas med omsorgsinsatser som regleras av socialtjänstlagen. Uppgiften i betänkandet om att personlig omvårdnad ingår i hemtjänsten är därför inte helt korrekt. Om insatsen är en omvårdnadsinsats är det inte fråga om hemtjänst och då bör den inte ingå i den fasta omsorgskontaktens ansvarsområde.

Många som har hemtjänst är också i behov av omvårdnadsinsatser och hälso- och sjukvård i hemmet. Då är det av stor vikt att personal inom hemtjänsten ingår i ett team med flera professioner som har ett nära dagligt samarbete. Det bör finnas väl utarbetade samarbetskanaler att vända sig till när förändringar i omsorgstagarens tillstånd registreras och som behöver tas om hand av olika professioner, så som sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, kurator eller läkare. I dessa fall är det viktigt att den fasta omsorgskontaktens samverkar med den fasta vårdkontakten.

Vårdförbundet ser att behovet av stöd till den enskilde arbetstagaren som har uppdraget som fast omsorgskontakt behöver stärkas. Den fasta omsorgskontaktens behöver erbjudas handledning, enskilt eller i team, kompetensutveckling, stöd via teamarbete och kontinuerligt stöd av sin chef.

Vem ska kunna vara fast omsorgskontakt?

Vårdförbundet håller med om att det ska krävas undersköterskekompetens. Det bör dock också vara möjligt för annan i teamet som är legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal att vara en fast omsorgskontakt. Oavsett vem som är fast omsorgskontakt bör det krävas goda kunskaper i det svenska språket både i tal och skrift.

Uppdrag till Socialstyrelsen

Vårdförbundet instämmer i att Socialstyrelsen ska få ett uppdrag om att ta fram vägledningmaterial för att underlätta implementeringen.

Ikraftträdande av lagändringen

Vårdförbundet anser att det är problematiskt med förslaget om att lagändringen ska träda i kraft vid två olika tidpunkter. Förbundet föreslår att lagändringen ska börja gälla samtidigt som förslaget om skyddad yrkestitel för undersköterskor börjar gälla. Enligt lagrådsremissen beträffande skyddad yrkestitel för undersköterskor ska den regleringen börja gälla den 1 juli 2023.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande